

บทละครเรื่องตีกักดำบรรพ

ชื่อ

รามเกียรติ์

ชุด

ลีลาท่าย

ของ

พระขรรค์เพชร

แต่งขึ้นใหม่

สำหรับ

โขนสมัคเล่น

๔๓

ร.ศ. ๑๒๙

ว. ๖๖๖

๗ 17

บทละครเรื่องตีกกคำบรวพ

ขอ

วามเกียรติ

ชุด

สี่ดาหาย

ของ

พระขรรค์ เพชร

แต่งขึ้นใหม่

สำหรับ

โชนสมัครเล่น

๔๓

ว.ศ. ๑๒๔

คำอธิบาย

บทชุดนี้ได้แต่งขึ้นใหม่สำหรับ “โซน สัมผัสเด่น” เพราะเห็นว่า
สะดวกกว่าที่จะหยิบบทเก่าเป็น ท่อน เด็ดท่อนน้อยมาปรุง ในการที่
แต่งใหม่เช่นนี้จะต้อง การเด่นแค่ไหน และ อย่างไร ก็ไม่ยุ่ง มีความ กระจิด
ตะของใจ สะดวก อย่างไร ก็ใช้อย่าง นั้น

ส่วน การที่ แก้ไข แปลกไปกว่า ฉบับพระราชนิพนธ์นั้น ก็ไม่ใช่แก้
ไปตามอำเภอใจผู้แต่ง ที่เคยยอ ผู้แต่ง ได้เดินตามเค้าเรื่องที่มีอยู่ในฉบับ
เดิม ซึ่งเรียกตามภาษาสังคมยุคเก่าว่า “รามายณะ” และ นิยมกัน
ว่าพระฤๅษีวาลมฤคิ (ที่เราเรียกกันว่าพระวชิรเมฤคิ) ได้เป็นผู้แต่งขึ้น
วิธีเขียน นามต่าง ๆ ตามที่ใช้ในที่นี้ ก็ได้ เขียนให้ตรงตามฉบับเดิม
ซึ่งกล่าวมาแต่เวลานั้น เพราะฉะนั้น “ลักษณ” จึงเป็น “ลักษณ”
“สันนิษฐาน” เป็น “สุรปนา, “ทศ” เป็น “ทษณ”
“สวาหุ” เป็น “สุพาหุ” “มารีศ” เป็น “มารีจ” “รามสูตร”
เป็น “ปรศุราม” ดังนี้

อนึ่งที่ให้มารีจเป็นฤๅษีนั้น ก็ต้องตามฉบับเดิม แต่ทศกรรฐ
ออกไปหามารีจ ไม่ใช่มารีจไปเฝ้าทศกรรฐ อย่างในฉบับพระราช
นิพนธ์

ชุดสวดหาญ

ตอนที่ ๑

สุรพนชามาหิง

ซ้ำ ๑ เมื่อ นั้น องค์พระหริวงษ์ทรงศร ตั้งแต่ พดัดพราก
จากนคร พเนจรมายังฝั่งนี้ มาสถิตย์อาศรมภิรมยา แทบฝั่ง
โคทาวรศรี กับพระลักษมณ์และด้ดำนาริ เอาเพศอย่างขีบาเพญพรต ฯ
& คำ ฯ

ตร้อยเพลง ๑ ว่าเห่อหฤทัยในไพร่สาณท์ ได้เห็นหน้าเยาวมาลย์
หมดจด กับองค์อนุชาสง่ายศ ค่อยคลาย กำสรวตอาไโดย เปน
กรรมจำพรากจากนิเวศน์ จำพรากจากเขตรกรุงใหญ่ ความดัดย
บิตุรงค์ทรงไชย ต้องดำรงไว้ ให้เที่ยง ชรรม์ หักจิตร คิดผนวช
เปนฤษี เปน ชรรม จาริเกษมสันต์ วิเวกอยู่ในไพรวัน ด้วยกัน
ทั้งด้ามกษัตรา ฯ ๖ คำ ฯ

ร้าย ๑ ดุริยาเยียมยอดถึงขร ขึ้นสู่อัมพรแจ่มจำ จึงปลุก
พระลักษมณ์ อนุชา กับนาง ด้ดำนาริ คั่นเกิด น้อย รักอรรคเรศ
ดุริเยศวร เวียงรองฝั่งศรี ชวนกัน จากอริญญะภูฏี จรดไปดรงคองศา ฯ
เพลงเรว & คำ ฯ

๑ มาจะกล่าวบทไป ถึง นวดนางสุรปนา นอนอยู่ร่วมไม้ในพนา
 อสุราเฝ้าร้อทักทาย ลูกนั่งตาค้องมองเขม้น เห็นแสงดูริยันตวันฉาย
 จึ่งรีบบทจรกรกราย มุ่งหมายไปยังฝั่งน้ำ ๑ กราว ๕ คำ ๑

๑ ครั้นถึงฝั่งคองคา เห็นด้ามกษัตราเรืองศรี ตั้งแช่ในกระแด้วรี
 ค้าง องค์ชาติดีดวรวรรณ จึ่งเข้าแฝงพุ่มพุกษา อสุราเฝ้าออกชมคมสัน
 ดูช่างนำชมสมณิ งามครันทั้ง ด้าม งามงอน ๑ ๕ คำ ๑

ทันเพลงยาว ๑ พิศวงองค์พระหริรักษ์ นำชมสมณศักดิ์สโมสร
 งามทรวงพาหางามกร งามดังไกรธวัชชาญฉกรรจ์ งามเกษา ขำคำ
 ขยับ งามไฉนเนตร์รับคมสัน สุรเลี้ยงไฟเระเส่นากรรมณ ยิ่ง
 กว่าพิณสรวรรคขึ้นฟ้า ยิ่งพิศยิ่งเพลินจำเริญจิตร ยิ่งพิศยิ่งรัก
 หนักหนา ถ้าแม้ไม่ได้สมภิรมยา จะตายเสียดีกว่าในชาตินี้ ๑ ๖ คำ

ร้าย ๑ เห็นด้ามกษัตริย์เสร็จดวง ทรงขึ้นมาจากนทีศรี
 นางจึ่งเข้าแอบอินทรีย์ คอยดูท่วงท่าทั้งด้ามองค์ ยิ่งดูภูวนัยใจ
 ยิ่งติด ผูกจิตรพิศมัยไหลหลง ค่อย ๆ สกตรอยพระจักรพงษ์
 จำนรู้ดำนกษัตรา ๑ เข้าม่าน ๕ คำ ๑

๑ เห็นเสร็จเข้าไปในอาศรม คิดใคร่ตามชมเสนาหา
 แต่พิศพิศดูกายา ตัวเปนอสุราไม่น่ารัก จำจะอนุมัติบีบิกาย
 ให้ โฉมฉาย ยวนเนตร์พระทรงศักดิ์ อภิวัตน์เทวสุรารักษ์ นางยักษ์
 ร้ายเวทอันฤทธิ์ ๑ ๓ ๕ คำ ๑

ต้นวตไณ ๐ บัดเดียวกตยาปรยักษา เปนนางโศภามารศรี
กรายกร ย่างเยื้องจรดี ถูที่อาศรมพระทรงธรรม ๑ เต็ม ๒ คำ ๑

ร่าย ๐ ครั้นถึงจึงประณตบทบงษ์ องค์พระราเมศวร์วังสระ
ช้างเผือกพิศพิศพรรณ ทรวงยิ่งกระสัน ถ้านรัก ๑ ๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น ฝ่ายพระหริวงษ์ทรงศักดิ์ ทอดพระเนตร โน้มย
งลักษณะ ไม่สำคัญว่ากษัตริย์แปลงมา จึงตรัสปราไต่ด้วยไมตรี
มีประสงค์สิ่งใดให้เร่งว่า ฤาหางเดินหลงมรรคา จึงขัดเซมาถึงที่นี้ ๑
๔ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น นางยักษ์ประณตบทศรี ทูลว่า ข้าผ่านมาทางนี้
เห็น พระฤาษีทรง พรด ต้ององค์ทรงเพศ ชีบ่า กับมีกัญญาหน้า
หมดจด รูปร่างแน่นน้อยช้อยชด ทั้งด้ามงามดจำเริญดา เหตุ
ไฉนพระองค์ผู้ฤาษี จึงมีศรัทธาธิฤทธิศักดิ์ เหตุไฉนอยู่ในแนวพนา
แค้นแค้นอันสุดร้าย ฤาว่าเปนเทพฤาษี ทรงอิทธิฤทธิเรืองฉาย
ไม่เกรงยักษ์ผีพราย จะทำอันตราย ฤาอย่างไร ๑ ๘ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น พระอดิศารจึงแจ้งแถลงไข องค์ท้าวทศพรฤาไชย
เปนใหญ่ในอยุธยา มีราชโองการบรรหารเหตุ เนรเทศตัวเราเข้าป่า
นั่นคือเจ้าลักษณะทรงศักดิ์ อุด้าห์ ตามมาในไพรวัน นี่คือผู้ตามารศรี
บุตรท้าวชนกรังสรรค์ เพราะความเด้นหามาด้วยกัน เกษมสันต์อยู่
คำวราวไพร จนกว่าจะครบสิบสี่ปี ตามคำภูมีเปนใหญ่ ประทาน

พระมารดาไว้ เราไซ้ชื่อตรงต่อทรงธรรม์ อันตัวของเจ้าเขาวัดกษณ์
 เปน นารัมมศักดิ์แม่นมั่น คือใคร จงว่ามาพลัน ในนาพบกัณใน
 ที่นี้ ๑ ๓๐ คำ

๑ เมื่อหน ยักขึ้นบังคมก้มเกย ทูลว่าท้าวบาทน
 เปนนางอสูรชาดงกา มิใช่ทาสีเลวทราม นามว่าสุรปนา นึ่ง
 ท้าวทศเคียรราชา ผู้จอมตงกาขานี้ เพราะมีน้ำใจเด่นหา จึง
 มาประณตบทศรี ขอذنอง ร่องเบื่องบาทนรู้ดี จนกว่าชีวิตจะวายปราน
 ความรักเหลือหักให้สูญหาย จึงทูลทูลายดังไฟผดาม ขอพระองค์
 เอนดูเกิดภูบาด ออกจะรายร้าวไปในบัดนี้ ๑ ๘ คำ ๑

๑ เมื่อหน พระอดตารคอบถ้อยยักขึ้น เหตุใดในพุดได้ดังนี้
 กระไรช่างไม่มีความเกรงใจ ตัวเราเห็นก็มีอยู่ โฉมตฤมาหลง
 รักได้ นีมาชดุมนุ่นโย ช่างกระไรไม่มีมายอาช ๑ ๔ คำ ๑

๑ เมื่อหน ยักขึ้นคิยคินไม่ผ่นผาย อันพระองค์ โฉมเกิด
 เด็ดชาย เกียรติกระจายทั่วทั้งโลกา ควรฤมาอยู่คู่ครอง ร่วม
 ห้องด้วยนางชาวป่า ควรมั่นหิษกันศรา จึงจะสมศักดิ์ดาส่งงาม
 แม้ ได้คู่ครอง กับน้องรัก ทัวแคว้นแดน ยักจะเกรงขาม จะด้วย
 แต่คู่ชุกทุกโมงยาม ดม พระยศพระรามชดศิยวงศ์ ๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อหน พระทรงศักดิ์เห็นยักขึ้นหลง จึงตรัสตอบไปให้
 พระวง นีแนโฉมยงนางเยาว์ อันนางสดานารี เทวี่เป็นภรรยาเก่า

คงไม่วายเคียดซึ่งหึงเรา ตัวเจ้าก็จะรำคาญใจ แต่ว่าเจ้าถักษมนต์
 ทรงศักดิ์ ธรรมชายก็หาไม่ รูปร่างอันทวนหน้าทวนใจ ถ้า
 แม่ได้ภิรมย์สมนาง คงจะเชยชมสมฉิมจิตร จะอิงแอบแนบนิศย์
 คิดข้าง จะรักไม่รู้ หายไม่วายดวง ไม่มีใคร กัดขวางให้เสียการ ฯ
 ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระถักษมนต์ คักดากถ้ำหาญ เหลือบดูอุรุวง
 คราญ เห็นศานเข้ามาจะพาที่ แกล้งกล่าววาจาว่าเย้า ตัวเจ้าผู้ตั้ง
 ราชย์ งามประเสริฐเกิดเกล้าหารี ทัวทั้งธาตุไม่เทียมทัน ตัว
 ข้านประหนึ่งเพนทาส รองบาทพระรามรังสรรค์ ตัวเจ้าโฉมศรีวิธาวรรณ
 จะเปนเมียข้านั้นใด จมิต้องพลอยเป็นข้า ให้หม่อมแม่ดีดา
 เลือกได้ กรากกว่าคำเข้าจะเฝ้าใช้ นาทิอไทยจะหมองนวด หึง
 งามเช่นตัวของเจ้าไซ้ ครอบพระภวนัยจะลงวน ทั้งเดิมเริ่มใหม่
 จึ่งจะควร ขอเจ้าจงใคร่ครวญให้จงดี ฯ เจจา ๓๐ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น นางอุรุชาติใจดังไฟจี้ เห็นดอง กษัตราไม่ปราณี
 ยักษ์จึ่งกล่าววาจา ดัแล้ว พระราม ทรงศักดิ์ เมื่อรักนางมนุษย์มาก
 กว่า เราจะหักคอนางดีดา กินเสียให้สาแก่ใจ เมื่อไม่จง
 รักยักษ์นี้ ก็ไปหานารีที่อื่นใหม่ แต่ว่าดีดาหน้าทวนใจ เราไม่
 ขอรบไว้ดักนาค ว่าพดางทาง ทดง ดึงตึง ไปยัง นางดีดา มารศรี
 จงจิตรคิดถ้างชั่ว เสียวได้คบดั่ว่นไป ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อ^{นั้น} นางสดานารีศรีได้ ขวัญหาย ตระหนกตกใจ
 ชุตมุนุ่นไขว่ไปมา วิ่งเข้า แอบองค์พระทรงศักดิ์ ความ กัด
 นาง ยักยักหนักหนา หดหัดกับคกร อสุรา กัดยา ขบ ดันด้น
 ประดี ๆ เชิด & คำ ๆ

๑ เมื่อ^{นั้น} พระรามาวตารชาญไชยศรี ค่อยประคองนาง
 สดานารี โบกบัต พัดฉิ่งลักษณะ แล้วตรัสว่า เอน้อง ผู้ต้องจิตร
 เราทั้งสองนี้ คิดผิดหนัก ไม่ควรพดลพิยกหยอกยักษ์ อสุราบ้ารัก
 ไม่อายใจ ตัวพี่จะแก่นาง สดาดำ แต่ฉวนนาง ยักยาหยาบใหญ่
 เจ้าจงลงโทษอภัยไร แล้ว ขบ ไปให้พ้นจากคำดา ๆ ๘ คำ ๆ

๑ เมื่อ^{นั้น} พระลักษมณ์รับสั่งได้ เกษา จึงจับ พระขรรค์
 อันศักดิ์ ไล่ นางยักยาไม่ปรานี เหม่ ๆ อสุรา หน้าด้าน
 มาเกี้ยวพาล ผู้ชายไม่คิดดี ครั้นจะต่างชั่ว มึงก็เปนนารีไม่เข้าการ
 ครั้นจะ ขบได้ไปเปล่า ๆ เจ้าจะไม่วาย หาย หน้าด้าน กูจะให้อด
 ดุแก่ห่มมาร ให้ดื่มที่ทำการ อหังการ ว่าพลงทางเข้าสังหาร
 ไล่ฉวนอดหมั่นไม่เปนท่า พ้นถูกจุมอกอสุรา ทั้งกรรมชั่วชวา
 กระเด็นไป ๆ โอด ๘ คำ ๆ

๑ เห็น นางอสุรีดังกึ่งเกิดอก ได้เล็ดลอดลงเตียง ร้องให้ พระ
 ลักษมณ์ยังแค้นแน่นฤทัย แกว่ง พระขรรค์ไชยดังไฟกัณฑ์ เหม่ ๆ
 อีเจ้ามารยา โทษาของมึงถึงอาสัญ จงรีบลุกขึ้นไปในฉับพลัน
 หาไม่กูจะฟันให้ปางตาย ๆ & คำ ๆ

๑ เมื่อชน ยักขินห์หรวดหัวชนวณิทาย กายตั้งระวีวกตัวตาย
ตะเกียดตะกายรีบออกนอกศาลา ฯ เขต ๒ คำ ฯ

เจรจา ๑ พญาขรรษาเล็ดจอกออก หม้อสุรี เห็นยักขินห์ผู้เป็นน้อง
มาร้องไห้ โดหิดโหดที่น่าตลกอีกที่ตอกรรณ กุมภันท์ จึงปดอบนาง
พลาง ตรัสถาม ข้อความเป็นอย่างไรน้องจงเร่ง ว่า ใครบังอาจ
อหังการทำแก่เจ้า ตัวเราจะจับมันมาลงอาญา นะเจ้า ฯ

๑ นางตู่ปน ขาจึงทูลตอบพระวาท ที่ ตัวน้องนี้ได้ ทูลดาพระ
จอมมาร มาเที่ยว ดำารณในป่าพนาดัย ครั้นเที่ยวไป ถึงฝั่งโค
ทาวรีศรี พบต้อง ชีพีน้อง อยู่กับนางงาม ฤษีต้องมาตวนตามแก่
ตัวข้า มาชักชวนให้อยู่ศาลากับตัวเขา ครั้นไม่ยอมก็โดนเด้าจนข้า
รำคาญ คาลโทษะจึงว่ากล่าวให้เจ็บใจ ต้อง ฤษีก็โกรธเป็นไฟ
ได้ทุบตี กระทำน้องบ่นนี้ทั่วกาย ประหนึ่งว่าเป็น หึงที่ไร้ญาติ
ประหนึ่งว่ามีใช้ชาติพรหมพงษ์ ขอองค์พระเชษฐา จงปราณ
เกิด เพคะ ฯ

๑ พญาขรได้ฟังคดีที่ทรงพระโกรธ ที่ถึงโดดชนจากเตียงกระ
ทืบบาท ร้องควอดังดังนั้นไหว เหมือนนุษเท่า ตัวไร อหังการ
ไม่เกรงเดช อสุราพรหมพงษ์ มันทนงฤทธา คักคานุภาพ มันจะบำ
ราบก็ได้แต่ตัว จะเห็นฤทธิอสุรีในไม่ช้า ว่าพลางก็กวัดแกว่งพระ
แสงศรี ดำแดงฤทธิรอนนี้ต้นนี้ เดือนต้นทัวฟ้าและชาติ บัดนี้ ฯ
คุกพาทย ฯ

๑๑ แด้วอสุรีจึงถามอุรุษนา อันอ้ายสองข้าบาททงคน มันนั้น
อยู่แห่งหนตำบลใด พี่จะรีบออกไปบารามมัน นะเจ้า ฯ

๑๒ ยักฉิมบังคมคัต คอบ วาจา ว่าข้าอยู่ริมโคทาวารี ฟาก
บึงจวดดีในบ่าใหญ่ ระยะทางไม่ห่างไกลจากที่นี่ นะเพคะ ฯ

๑๓ พญาขรยนิคเป็นหนักหนา จึงตรัสแก่พญาทูลชนผู้้องรัก
เออต้นกอนุขามาเยี่ยมพี่ พอมานี้ฟังข่าวฤกษ์อหังการ ไปช่วยพี่
จับอ้ายคนพาดบ้างเปนไร ฤๅเจ้า ฯ

๑๔ พญาทูลชนบังคมไหว้ คอบ วาจา ว่าข้านี้เต็มใจและยินดี
ตามเสด็จพระเจ้าพุทธริศุต ไปจับตัวมนุษย์ทงคน นะพระเจ้าข้า ฯ

๑๕ พญาขรฤทธิรณ แล่นปรีดา จึงมีบัญชาสั่งเสนาภุมภัณฑ์
ให้เร่งเตรียมพลชั้นรมิข้าที่ จะยกไปบึงจวดดีปราบซีไพร ฯ

๑๖ เสนาผู้ใหญ่รับบัญชาพญามาร กวายนังคมแด้วก็คดถน
ถอยออกไป สั่งให้เกณฑ์พลไพร่ อันสามารถ มีให้ขาด ตามรับสั่ง
พร้อมพร้อมดี ฯ เสนอ แด้วกราว ฯ

พาก ๑๗ พญาขรขึ้นทรงรถมณี กงกำถ้ำดี แก้วดีดัดบึงดงยา

๑๘ พญาทูลชนขึ้นทรงอาชา รูปโอ้ออพรร ผูกเควี่ของรุ่งเรือง

ธำไพ ๑๙ พร้อมพร้อมพลไพร่ ให้ร้องก้องไพเราะ สนั่นทั่วสุราษฎร์

๐ ได้ถูกขี้เด็กเห่าพดमार कदाจากราชฐาน ไปยังที่ฝั่ง
วารี ๆ เชิด ๆ

เจรจา ๐ ครั้นถึงบัญญัติที่กุฎีสำนัก พญายักษ์จึงสั่ง พหุ
พตไกร ให้ ถ่อมอาศรมไว้ให้ แน่นหนา อย่าให้ผู้ใดออกได้จาก
มณฑล ณวัน^๕นี้ ๆ วั^๕ ๆ

ร้าย ๐ เมื่อนั้น ฝ่ายพระรามินทร์^๕บน โกลด ได้ยืนดำเนียง
เดี่ยวพด อึ้งอนที่ในแนวพนา จึงจับศรสิทธิ์ฤทธิรงค์ ชวน
องค์พระดิग्ษมน^๕แกตัวกล้า ออกมานำบรรณคำดา ทอดพระเนตร
ยักษาที่เรียงราย ๆ เด่มอ ๆ

๐ เมื่อนั้น ต้องยักษชั้นชมดมหมาย จึงสั่งพดไกรให้ กระจาย
แผ่ด้ายห้อมดองกษัตรา ๑ ๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น ฝ่ายต้องกษัตริย์แกตัวกล้า เห็นเหล่าไพร่พดอสุรา
เข้ามาแวดล้อมห้อมองค์ ครั้นว่าจะรอดออก จะ รานู รอนูไม่
เร็วทันประสงค์ จึงจับศรสิทธิ์ฤทธิรงค์ พาดแดงไปลงหม่มมาร ๆ
เชิด^๕นี้ ๕ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น พญาบรรชิตใจตั้งไฟผาญ เห็นหม่มพดไกรบรรโดยถาน
ขุนมารจึงร้องทวาดไป เหม่ ๆ มนุษอหังการ ไม่เกรงเดชเจ้า
ฤาไณ จึงทำอาของค์ทงใจ ไม่ยอมรับโทษแต่โดยดี ก็นั้น
ชื่อว่าพญาบรร ฤทธิรอนดง พญาราชสีห์ นีคือพญาทุษณ์^๕อสุ^๕ร^๕ ทง

ต้องน้องพี่เรื่องฤทธิ เป็นพี่น้อง ธรรมปนา ยกมาลงโทษผู้ผิด
แม้ว่ามึงรักชีวิต จงมาก้มโมถิตวนทา ๑ ๘ คำ ๑

๑ เมื่อ นั้น พระอวดตวรตอบ ถ้อยยักษา คัว กักเป็นชัตติยา
ชื่อรามนาม ข้างทราบได้ น้องชื่อว่า ถักษณภายศ หน่อท้าว
ทศรฐเป็นใหญ่ กูไม่มีความผิดอย่างใด เหตุไฉนมาบุกรุกกราณ
อินธรรมปนา นารี คัวมึงเป็นพี่ไม่ว่าชน ปลดปล่อยให้เกาะกระราน เกยว
พาด ผู้ชายไม่อายเดย กัดของพี่น้องอยู่นี้ หนึ่งในกูฎิเดย ๆ
น้อง มึง ทดถึงเข้ามาเพี้ย หวง หิงทรมเซย ผู้เมีย กู คัว กักก็เห็ด
จะอดกตณ จึ่งให้น้อง กู หัน จมกห ให้ ส่าแกใจไม่เอนดู เพื่อจะ
ให้ออดดูแก่หม่มมาร ๑ ๓๐ คำ ๑

๑ เมื่อ นั้น พญาชนาได้เอ็ดเค็ดพถ่าน เหม่ ๆ ชีบาสำมาญ
มาแกดังกถาวประจาร ธรไทย คัวมึงนี้แล่นอวดดี กูจะถ้างชัวด้วย
ให้ได้ คัวมึงอวดฤทธิเกรียงไกร จะคองบรโดยในบัดนี้ แดวก
จะจับ เมียเจ้า เข้าไปตงกามบุรีศรี ถวาย พระเชษฐาธิปัตย์ ให้เป็น
ทาสที่ โรงทาน ๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อ นั้น องค์พระสมุหนารถ อาจหาญ ให้คิดวิตกกังนง
คราญ เกรงภัย จะพาดนงถักษณ จึ่งตรัสแก่พระอนชา ยักษา
ถถาวความ หยาม หนัก พี่เกรงกตยา ยุกาภักตร์ ได้ยินคำยักษ
จะพรั่นใจ เจ้าจงเข้าไปในอาศรม หนึ่งเพือนทรมชมส่องได้
คัวพี่นี้จะชิงไชย ช่ายยักษจัญไรในพริบตา ๑ เจรจา ๖ คำ ๑

๑ เมื่อ นั้น พญาขรสถิตยศึกษ เห็นพระธกษณ์เข้า
ไปใน ศาลา อสุรา ตบ หัตถ์ด้วย ยินดี ดุเหิดอนุชา นำ หัวเราะ
นำเยาะความโง่ของฤษี มั่นข้างเชื้อ ตนเป็นคนดี ฤๅว่าจะมีได้
กต ควรเรารับ แดงศรีสถิต ดังหารผู้ผิดให้เห็นผล ว่า
พดาง ฟัน้อง ทั้งสองตน จับศรีฤทธิรณ แดงไป ฯ เชิดฉิ่ง ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อ นั้น พระหริวงษ์ทรงฤทธิอดิศัย หนุนค่องศรียกษ์หักไป
ภูวนัยนึ่งนักตรึกตรา คิดได้ ถึงคณ ฐนาม ของปรัศุราม แก้วกัณฑ์
ซึ่งฝาก พระพิรุณเทวา ให้รักษาไว้แต่ก่อน นาน จึงเปดงสุร
เลื่องลือดั่ง เณระตรงที่ เทวสถาน นี่แน่ พระพิรุณไชยชาญ
เราจะรณญาณกุมภันท์ เราขอชนที่ฝากไว้ จะได้ ชำยักษ์แขงขัน
ทวีต พดางทาง พระทรงธรรม ตบหัตถ์ด้นนั้นชาตรี ฯ วั ๘ คำ ฯ

๑ ครั้นได้ธนูฤๅเดช จากพิรุณเทเวศร์เรืองศรี กัทรงขึ้นชม
ยินดี คราวนี้จะสมจินดา จึงจับ อคินิวกตพาดสาย มุ่งหมาย
พิฆาฏยักษ์ แดงไปด้วย กำถึง คักดา ถูกต้อง อสุราม้วยชีวัน ฯ
ศร ทนง ๔ คำ ฯ

๑ ครั้นเสร็จดังหารทูลณัชร ภูธรปรีเปรมเกษมสันต์ นวย
นาฏวาทกรจรจัด กลับเข้าในบรรณศาลา ฯ เต็มอ ๒ คำ ฯ
จบตอนสุรปนาหึง

ตอนที่ ๒

พระรามตามกวาง

ซ้ำ ๐ เมื่อนั้น ฝ่ายนางสุรบยา ตั้งแต่ถูกงโตษมา อับอาย
ยักษาทัณฑาตรี ๖ ๒ คำ ๖

ดิมิงทอง ๐ หมายไว้จะได้แก้แค้น ตอบแทน ราม ดักษมน์ ให้
ถึงที่ หมายฟังทูลขอร้องผู้ บัดนี้ก็น้อยช้วน เสียแรงทรงฤทธิ์
รณยุทธ์ มนุษย์กลับฆ่าอาตมย์ แม้ไม่มีใครไปโรมรัน ทั้งตาม
มนุษย์นั้นจะได้ใจ ๖ ๔ คำ ๖

ร้าย ๐ คิดได้ถึงองค์พระเชษฐา ผู้จอมดงกากรุงใหญ่
พระองค์ทรงฤทธิ์เกรียงไกร ทั้งไว้ในกถารณรงค์ จำจะไปเผ่าภูวนัย
จะเปนที่พึ่งได้ดังประสงค์ พดยอนพระไทยให้วงยง ถุ่มหอดนาง
สัตตานารี พระจะได้พรากนางงาม ห่างจาก พระรามเรืองศรี
คิดพลางทาง ทยานขึ้นทันที เหาะข้ามวารีสู่ดงกา ๖ เสด็จ ๖ คำ ๖

๐ ครั้นถึงซึ่งราชนิเวศน์ แห่งองค์สุเรศวรนาถา แดเห็น
พระองค์เจ้าดงกา สติดยักดางสกาเสนามาร นางจึงเข้าไปบังคมคัต
ทูลจอมกุ่มภักตร์ใจหาญ คึกใหญ่จะมาติดกรงมาร ภูบาลทราบ
บ้างฤาอย่างไร ต้องมนุษย์ฤษีขี้บ่า คักดาหาใครจะเปรียบได้

เช่นฆ่ากุมภินท์อันเกรียงไกร บรพโดยฉิบหายไปหลายพัน ทั้ง
 ต้องพระอนุชาทูลชนวร ก็ต้องศร ศักดาอาลัย ส่วนพระองค์
 ทรงยศทศกรรฐ์ เกษมต้นค้อยู่ในธานี จะมีวาทรงหลงชม
 ภินมย์กาม ถักขมณรรวมจะทรง ศักดิ์ศรี นำจะทำเจ็บช้ำย่ำ
 ปวงหม้ออสุรี บรพโดยถาน ฯ ๑๐ คำ ฯ

๑๑ เมื่อชน ทศเคียรฤทธิไกรใจหาญ พังสุธูปนชาว่าประจาร์
 ชุมมารขัดกันแน่นฤทัย แต่ครั้นเมื่อตึงตาจ้อง ดั่งดาร์น้องจะโกรธ
 กระไรได้ จมูกหูดขึ้นขึ้นไป เปนไฉน ดั่งนั้นงัดกษณ คัว
 พิกัดังพังข้าว เรื่องราวรอนร่ายหาญหัก เขาว่าเกิดเหตุเพราะ
 น้องรัก พื่อยากรู้เรื่องนักจงเล่ามา ฯ ๖ คำ ฯ

เจรจา ๑๑ นางสุธูปนชาเห็นท่าทางจะสมคิด จึงทูลแถลงแจ้งกิจ
 แก่จอมมาร ว่ากระหม่อมฉันไปเที่ยวตำราญในแนวไพร เตียบ
 ไปตามฝั่ง โคทาจารย์ศรี ถึงปากบึงจวดเห็นภูผาถ้ำนัก เปนที่
 พักแห่งฤษีสองพี่น้อง ดูท่าทางทั้งสองดูงาม ครั้น กระหม่อม
 ฉันจึงเข้าไปเพื่อลัดคด จึงทราบว่าพี่น้องชื่อ ว่ารามบรรพาศักดิ์
 น้องนั้นชื่อว่า ถักขมณรรพาศัย เปนหน่อท้าวทศรฐบรมภัก
 เดช พระบิดาได้เนรเทศจากเวียงไชย จึงมาอาศัยอยู่ริม
 โคทาจารย์ศรี กับยังมีนางงามนามว่า สีดดา เปนชายาของพระราม
 งามเหมาะกัน หม่อมฉันเห็นว่าสิดดาน่าพิศวาด ควรจะเป็น

บาทบริจาพระจอมมาร งามยิ่งกว่านางคราญ ในแดนตงกาธานี
 ต้องฤษีจึ่งหวนแหวนเป็นพันไป หม่อมฉันไปชวนอรไทย มาสวามิ
 ภักดิ์ เจ้าราม ดักษมน์ทราบเหตุก็โกรธา พระรามจึ่งใช้ให้อนูชา
 นั้นพันฟาด จมกแดกรรณหม่อมฉันขาดไปดังนี้ และนะเพคะ ฯ

๑ ทศกัณฐ์ยกขึ้นได้ทรงพังเข้า ชูระวิวรรคกับเพด็จมา
 เผาฤทัย ชะ ๆ มันช่างทำได้ถึงเช่นนั้น มีหน้าซ้ำฆ่ากุมภินท์อีก
 มากมาย แดนเดียดยาพิษอันตรายทั้งสององค์ เดี่ยวแรงมีฤทธิ์รังค
 ภาทั่วทั้งธานี มาสู่ต้นชีวิตด้วยมือมนุษย์แต่สองคน ฤคว่ามัน
 มีวิพดลกลไกไร มีมากน้อยสักเท่าใด จึงสามารถ อาจราญรอน
 ด้วยกุมภินท์อันเรื่องฤทธิ์ ฤกษณ์ของ ศักดิ์สิทธิ์สิ่งหนึ่งสิ่งใด ตัว
 นื่องทราบบ้างฤกษณ์ไม่จงบอกมา ฯ

๑ นางศุภปณชาตอบบัญชาพระยามาร ต้องพี่น้องนั้นรอนรอน
 แต่ดำพัง จะมีกำลังโยชานันหาไม่ พระรามมีศรีไชยอันศักดิ์สิทธิ์
 อาจเช่นฆ่าบัจจามิตรดังไฟกัณฑ์ ทั้งลักษมน์ผู้เป็นน้องนั้นก็เก่ง
 นักหนา ประดุจหนึ่งเป็นมือขวาของพระราม ทั้งสองไว้ในสนาม
 ดังราชสีห์ แต่ถึงจะมีฤทธาศักดานุภาพ ที่ไหนจะสู้พญาราวน
 ผู้เรืองรณ ทั้งดากด ย่อมยำเกรงพระเดชา แม้พระจอมอุดร
 เสด็จไป คงจะบารบสองชี้ได้เป็นมันคง ส่วนนิมมงคลองค์ดีดา
 มารศรี งามยิ่งกว่านารีในเมืองแมน ทั่วทุกประเทศเขตรัศวัน

ไม่เทียมทัน จอมกมุขรัตน์ได้ทอดพระเนตรเห็นชาวไทย คงจะ
ทรงคิดพิศมัยเป็นแน่แท้ ถ้าแม้พระองค์ทรงได้นางสีดา มาเป็น
บาทบริจาจะเหมาะนัก จะนำนิยมนัดคักดี เป็นหนักหนา พระ
เชษฐาดำริหัดให้จึงดี เถิด เพคะ ฯ

๑๐ จอมลงกาธำนิได้ฟังแต่ถึงนางงาม ให้มีความผูกจิตพิศมัย
ในนางคราญ พญามารยังคิดไป ยิ่งใครจะครอง จึงตรึงตราหาช่อง
จะลักพา มาธานี ถ้าแม้จะเข้าไป ค่อที่ ด้วยสองมนุษย์โดยตรง
แม่เพี้ยยังพด้า ถดถำ ลงจะเสียการ พญามารมองหาทางอยู่ครู่ใหญ่
แล้วคิดได้ถึงมารัจจุสุรา ไอรัดนางกาทะนาคีไปผนวช เป็นฤาษี
บวชอยู่แนวไพร เขาจะจำแดงแปลงกายไปได้หลายอย่าง คิด
พลางทางมีราชบัญชา นี่แน่สุรปนาเจ้าอย่าหน่ายใจ อันลักษณะนั้นรวม
ชีไพรุดแคลนเจ้า ตัวเราจะแก้แค้นแทนให้ถึงขนาด จะทำให้มันผู้บังอาจ
อหังการ ได้ความทุกข์เดือดดาลกระเด็นในคราวนี้ ว่าพลาง จอม
อสุรจึ่งมีบรรหาร ตั้งมโหทรเสนามารผู้ใหญ่ จงตั้งให้ผูกถ
ทรงอดทนการ ทั้งตั้งเกณฑ์ทวยหาญ อันแกล้วกล้า ก็จะไปหา
มารัจจุที่กลางไพร ฯ

๑๑ มโหทรเสนาผู้ใหญ่ รับบัญชาพระยามาร ถวายบังคมแล้ว
ก็ยกถันถอย ออกพ้น ตั้งจิตเตรียมรบพลได้พร้อมสรรพ และแต่งผูก
รถสุวรรณคานมัญชา ฯ เต็มอ แล้วกราว ฯ

พวก ๐ งานราชรถทรง อสุรา งานเอกโอรพาร งานราชรถ
 กวัดไถว ๐ งานทรง กงกำข้าวไฟ งานเย็บมอไร งานแก้ประดับ
 วัณ แวว ๐ งานพลทูกของถ้องแถว งานยัดขึ้นแนว งานดำตราอุ
 ยุทธยง ๐ พร้อมเสด็จสมเด็จพระพรหมพงษ์ ให้เค็ดอนรถทรง ทรงสู่
 ประเทศขารัญ ๖ เชิด ๗

เจรจา ๐ ครั้นถึงภูมิจึงสูรามารัจฉานัก จอมดงกาตั้งให้พัก
 พลธวัช เสด็จลงจากรถสุวรรณ อันข้าวไฟ ดำเนินเข้าไปใน
 บรรณศาลา ๗ เสด็จ ๗

๐ ฝ่ายมารัจฉายกษัตริย์เห็นพระจอมมาร ก็เชิญเสด็จพระภูบาล
 มาหนึ่งบนอาสน์ แล้วทูลถามว่าภูวนารถ ประสงค์อันใด จึงอุส่าห์มา
 ถึงที่ในแนวพนา ๗

๐ ทศภักตริยักษาประนมหัตถ์แล้วตอบไป นานมาแล้วก็ยังมิได้
 มาเยี่ยมท่าน ประการหนึ่งก็มีการจะมาหาฤา เพราะนับถือ
 ว่าตัวท่านนั้นเปนผู้ใหญ่ ทั้งมีความรู้ทั่วไปในสิ่งสรรพ จะหา
 ผู้ใดเทียมทานนั้นยากนักหนา ช้านับถือประหนึ่งบิดาบังเกิดเกล้า
 ขอท่านจงช่วย บรรเทาทุกข์ตูลักหน้อย เถิดนะเจ้าข้า ๗

๐ มารัจฉาได้ฟังถ้อย พระจอม ดงกา จึงทูลถามว่า ราชะประสงค์
 อันใด ก็จงแสดงแจ้งใจมาให้ข้ารู้ แล้วจะได้ปรึกษาหาฤากัน
 ดูก่อนไปให้ดี ๗

๑ ทศกัณฐ์ ยักษ์จึงแจ้งกิจจา ด้วยนาง สุธรรมาไปมาใหญ่
ไปถึงใกล้ฝั่งโคทาจารย์ แพบกษณ์ฤๅษีต้องพิน้อง อันครอบครอง
สำนักอยู่ในแนวไพร ต้องฤๅษีบังอาจใจหยามซ้ำคำถามุญ กระทำเหตุ
รุกราน แก่น้องข้าเจ้า มันทำได้ก็ทำเอาแทบอาลัย คัดนาถีกัดกรรณ
ทั้งสองข้าง ข้าเห็น นาง ก็เด่น ส้มเพศเวทนา ครั้นว่าพญาทูลชนม์
ยกพลไกร จะไปปราบอ้ายจัญไรทั้งสองคน • กลับเลี้ยงที่แฉะวายนม
ที่กลาง ธรณี ข้าเจ้าจึง คิดจะลงทัณฑ์สองข้า ให้ ส้ม กับ ความมัน
ชั่วซ้ำคำถามุญ ตัวท่าน จะคิดอ่านประการใดเล่าท่าน ฯ

๑ มาริ์จพึง ภูวนัยศรีสรวรรหา ชุมมาร จึงทูลสนอง พระวาท
อันฤๅษีต้องตนมิใช่คนต่ำ ตัวข้าได้ฟังคำร่ำภา มา ว่าคือ
ถูกยาทำวทศรุษยียง ผู้ดำรง ยชชยาบุรีศรี แม่ต้องขึ้นคือต้อง
กษัตรา ที่ดู ข้าได้กล่าวมานั้น แล้วไซ้ ขอภูวนัยจงอย่าได้ทรงประ
มาท ทั้งต้ององค์เป็นรพชาติอันอาชา ทั้งต้องทรงฤทธาศัก
ดานภาพ อาจะปราบทั่วไปได้ทั้งไตรจักร เมื่อยังเยาว์อยู่
สำนักพระวิศวามิตร ก็มีฤทธิชาญ ผนวชอันฤๅชา พระมารดา
แดชะฐาสุพาหุ ได้มฤตุมังอาจเข้าไปต่อกร ทั้งแม่ทั้งพี่ก็ม้วย
มรณ ด้วยศร พระราม นมทามพิตร ฯ

๑ ทศกัณฐ์ ได้ฟัง ความ จึงมีบัญชา อันตัวข้า ก็ทรงฤทธา
ปรากฏ คดอดขึ้น โสฬศก็ยำเกรง ต้องมุนษุณนี้จะเก่งสักปานใด

จะปราบได้ก็แต่กุมภันท์อันอ่อนแรง ตัวของ ชูนั้นก็กำแหงยอด
ทหาร จะรอมร่าย ก็คงจะแตกไปเป็นรูปดี แต่เปลื้องแรง โยธ
ไม่เข้าการ แต่มันจะว่า พญามารไม่มีปัญญา ข้าเจ้าจึงได้มา
ปลุกษาหาอุบาย จะคิดทำลายต้อง ฤๅษีนี้แต่โดยดำพั้ง ไม่ใช่
กำลังพลากไป ทำสงคราม ข้าได้ความมาจากสุรปนา ว่ามี
นาง ชื่อว่า สัตราบุโดย • อยู่กลางไพร ปฏิบัติต้อง ฤๅษี เหตุทั้งนี้
ก็เกิด ขึ้นเพราะนางงาม เพราะลักษณะร่ามหวงแหนเป็นนักรบ ครั้น
เมื่อสุรปนาไปบำเพ็ญ พบอร์ไทย ไปเจรจาพาที ต้อง ฤๅษี
ก็คิด ระแวง ไปต่าง ๆ จึงพากันถือโทษ โกรธนางได้ทุบตี ได้
ฟอนฟัน บั่น บำ เคืองแค้น ข้าเจ้าจึง คิดจะแก้แค้นให้ ถึงขนาด ให้
ผู้บังอาจรู้ ตัก โทษ เป็นแน่ชัด เพื่อจะตัดต้นเหตุ ให้สูญไป จำจะ
รับสั่งให้นั้น ไซ้ร มากรุงลงกา เมื่อลักษณะร่ามตามมากจับเอาได้
แล้วลงโทษ ให้สา แก่ใจในครานี้ นะเจ้าข้า ฯ

๑๐ มารัจจุสรีจึง ทูล ถอนของ พระบัญชา อันพระ ราชาบายขยาย
มานั้น เป็นอันยาก ที่จะ ทำต ดอดได้ เพราะที่ ไหน จะเข้าได้
ถึงนางงาม องค์พระรามคงจะไม่ยอมให้ลัก มาได้ ก็นางงาม
มีถมไป ในเมืองมาร เหตุไฉนพระ ภูบาลเผาะ ประสงค์ แต่
นิมนต์ผู้ช้ำชา พระ ราเมศร์ อันจะตัด ต้นเหตุ ให้สูญ หาย จะกดับ
กลายเป็นก่อก่อเหตุให้เติบโตใหญ่ ประหนึ่งว่าจะดับไฟด้วยเชื้อเพลิง เหมือน

ก่อไฟให้เถกิงยิ่งกว่าเก่า พระผ่านเผ้าจงทรงพังดูซ้ำก่อน กตัญญู
ต่อภรรยา จึ่ง ทูล ถิฉจา ถึง แม่ผู้รับบงา พระน้องนาง จะเสียพระ
กรรม ทั้งสองข้างแต่นาถิก ถึงจะถูกกระทำอีกเท่าใดก็ดี ไม่ควร
ปวงอสุรีทั้งแดนตงกา จะต้อง พดอย มรณา หมดทั้งกัน นระชา ฯ

๑ ทศเคียร จอมกุ่มภันท์ จึ่ง ดำรัส ตอบไป กษัไพรพี่น้อง มี
แต่ต้องคน จะได้มีรพณนัหาไม่ เหตุไฉนจะกถัวเกรงมันทั้งสอง
ก็ทหารเรามีเปนกองจะเกณฑ์ได้ แม้ถีก่อนคืนไปแต่คน ถะก้อน
ก็อาจจุ่มให้ม้วยมรณในชั่วพริบตา แต่ว่าถูกไม่คิดจะฆ่าให้สาธัญ
คิดจะจับตัวมันมาเปน ๆ มาผูกมัดประจารเด่นเปนตัวอย่าง แล้วจะ
ฆ่ามันเสียที่กลางบุรีศรี ให้เป็นที่ปรากฏแก่โลกา นะท่าน ฯ

๑ มาริ จอสุราจึ่งทูลสนองภวนัย ถ้าแม่ต้องชี้ไร่ไร่มิฤทธิ์
เมื่อถูกทัพไปประชิดอยู่แน่นหนา คงจะมีม้วย มรณา ในคราวนี้ นี้
สององค์ทรงโรมรันโดยดำพิง ยังสามารถมิใช่แก้ห่มมาร ช้างทหาร
พญาทษณ พญาพร ขอภรรยา ดำริหัดให้จิด อันจะถักมเหสีพระราเมศวร
เห็นว่าจะนำจะเกิดเหตุโกลาหล ในเบื้องตันเมื่อจะเข้าไปถึงอนงค์ จะเข้าไป
ไปตรง ๆ คงไม่ได้ จะพานางมาอย่างไรดูยากนัก นมหามพิตร ฯ

๑ พญาอักษรได้ทรง พังถักรธา จึ่ง ได้มีบัญชาประกาศิต
ท่านนี้คิดแต่ขัดขวางทุกทางไป มิหนำซ้ำจะสอนให้ฆ่าขลาด ฆ่าญ
ก็เปนชาติชาติคยา จะกถัวความมรณานันหาไม่ ถ้าแม่ถึงที่บรรโดย

ก็ตายเอง เมื่อใครจะมาขอแต่งงานได้เห็นกัน ใครจะมาโรมรัน
ก็ไม่เห็น ข้ามใจสัตว์จะ มัว กัด ถ้าแม่ท่านรักตัว กัดด้วยมนุษย์
ก็จงมุดเคียว ขอนอยู่ในกุฏิ ตัวข้านี้ จะถักนางไปดงกา พอกัด
ภรรยาแล้วจะจับพวกขบถ ผดามให้หมดจนสิ้นสิ้นหนามแผ่นดิน ฯ

๐ มารัจครันได้ยินท้าว ยักษ์า อสุราหน้าซัดเผือดตลง ทันท
ใช้ว่าจะปลื้มแต่ชีวิตของตัวเปล่า ๆ ข้าจะพาให้ญาติของเราพลอย ต้อง
โทษ จะขัดขึ้นไม่เปนประโยชน์ประการใด จึงแข็งใจทอดคอบทศภักตร์
แม้ทรงศักดิ์ ได้ทรงดำรงไว้แล้วทุกประการ ก็ตาม แต่พระจอมมารจะ
ทรงบัญชา เกิดพิศร ฯ

๐ จอมดงกา ขานได้ทรงฟัง ชุนมาร ความพิโรธของภูบาล
ก็ถาถก จึงประณตประนมพตาง ทางแจ้งกิจจา ข้าขอเชิญ
พระเจ้าหน้ามาไปด้วยกัน ไปแนวอริญ จนกระทั่ง ผังโคทา แล้วขอ
ให้ท่านแปลงกายา เปนกวางทอง ให้ด้วยสุดสุดมองทั่วทั้งกาย
เดินเยื้องกรายไปยังนำกุฎีสำนัก พอลงให้รวมดักขมณตามท่านไป
นอกนั้นไว้เป็นพนักงาน ของหลานเอง นะเจ้าข้า ฯ

๐ มารัจครันก็แสนจะเกรงเดชพระราม แต่ครั้งนี้จะไม่ คัดย ตามก
กัฏภย จึงจำใจรับอาสาพญามาร ยอมทำตามพระโองการทุกสิ่งอัน ฯ

๐ ทศเคียว จอมกุมภภัณฑ์แสน โสมนัส จึงยกหัตถ์ขึ้นวัน
ทา พระหน้าชาย แม้ทำการเสร็จจสมหมายดังใจปอง ข้าจะส่งของ

พระคุณพระองค์ให้ถึงขนาด จะจัดแจงแต่งปราสาทราชฐาน
สร้างถาวรภาพการอันโอฬาร อภิเศกพระเจ้าหน้าให้ครองสมบัติ
เป็นพยานมหากษัตริย์บรรพการ เกียรติปรากฏทั้งภพไตรไม่มีใคร
ทันพระเจ้าข้า ฯ

๑๐ มารู้จักอุดมกมลอันคึกคัก ว่าตัวข้าหนักชราอยู่มาก
แล้ว ที่ไหนเล่าจะคลาดแคล้วมรณภัย จอคิดครอบครองสมบัติ
ใยไม่เข้าการ บวชอยู่นี้มีความสำราญอยู่เพียงพอ ข้าไม่
ชอบรับภาระหนักซึ่งบำเหน็จ จะโดยเด็ดใจไปก็เพื่อความภักดี ถึงแม้
จะถึงแก่ชีวิตก็ไม่อาโดย พระราชา ฯ

๑๑ จอมดงกากรกรุงไกรให้มารู้พดาง ทางดำรงดีตรัสชวนขุนยักษ
จุงกรแล้วดีดามาด้วยกัน ยังที่พักพลชั้นมีข้าที่ ฯ เต็มอ ฯ

๑๒ แล้วทศภักตร์ ยักษ์จึงมีบรรหาร ให้บ้ายหน้าพดมาร อันคึกคัก
รับคำเนนโยธาฤทธิไกร ตรงเข้าไปสู่ประเทศเขตรัษฎา บัดนั้น ฯ
เชิด ฯ

ร้อย ๑๓ ครั้นถึงโคทาวรีศรี ภูมิจึงพักพลชั้น แล้วกำชับเสนา
กมลอัน ให้ทั่วกันชวนชุมนุมตามพุ่มไม้ ตัวกูจะไปดูเหตุการณ์ กับ
ขุนมารมารู้ผู้ใหญ่ พวกเจ้าอย่าอิงคั่นไป อย่าเที่ยวไกลไปจาก
ที่นี่ ตั้งแต่จึงมีบัญชา แก่พระยามารักษ์ ท่านจงจำแดงแดง
อินทรีย์ ตามที่พูดจากันไว้ ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อฉัน มารู้ อสุราอัธมาไศรย รัชราชบัญชาภูณัย
 แด้วถอยออกไปไกลองค์ เสียใจอนิจจาพญายักษ์ เชื้อหญิงอัปรัตกษณ์
 จนไหลหลง ความใคร่จะประโลมนางโฉมยง จนดื่มองค์ดื่มราช
 ขรรมา การที่คิดครั้งนี้ชั่วแสน จะร้อนทั่วดินแดน ยักขา อันพระ
 หวิรักษ์ทรง คักดา คงจะลงอาญา อสุราทั่วชาติ ถึงเราว่าฝ่าฝืน
 ทศภักตร์ คงขึ้นจนถึงที่ จำใจจะถวายชีวิต เปนพลีหวิราชฤาไชย
 คิดพลาง ถวายอภิวาทน์ ไหว้ทวยเทวราชน้อยใหญ่ หดับเนตร
 ดำรงกายไว้ ตั้งใจร้ายเวทอันฤทธิ ๑ ตรี ๑๐ คำ ๑

แขกไท ๑ รูปทรงกุ่มก้นที่ก่พลันหาย กลายเปนกวางทอง
 ผ่องศรี เรืองรองผ่องทอทั้งอินทรีย์ ยังมีต่างชาวราวดหิรัญ
 ด้องเขามกดาวิเศษ ด้องเนตรนิลรัตน์จัดสรร ทำที่เยื้องกราย
 พรายพรรณ เดินไปทางบรรณศาลา ๑ เชิดดัง ๕ คำ ๑

แป๊ะ ๑ เมื่อฉัน นางด้ดาเขาวยอดเด่นหา นิ่งเฝ้าปฏิบัติพระ
 ภาคดา กัดยาเหลือบเห็นกวางทอง พอเห็นเปนที่ถูกเนตร
 อรรคเรศรัคดังแจจ้อง เห็นกวางทำเยี่ยงเมี่ยงมอ นางยิ่ง
 คิดปองต้องฤทัย ๑ ๕ คำ ๑

ร้าย ๑ จึ่งนับหัวทูลพระภาคดา ข้ายากได้กวางทองผ่องใส
 แต่เห็นปวงสัตว์ใด ๆ ไม่ค้องใจเหมือนอย่างกวางนี้ ๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อฉันพระลักษมณ์ประณตบทศรี ทูลนางด้ดานารี ข้านกริ่ง
 ใจเปนพินนักร เกรงจะเปนกตมายา ของอสุราอัปรัตกษณ์ ทำดวง

ให้พระวหง์รัก หวังจักทำร้ายเป็นมันคง ยักษ์แตร้งแปลงได้ทุก
 ดั่งสัตว์พ์ เป็นเทเวศร์คนธรรพ์ให้ไหลหลง เป็นนางรูปสวย
 ให้งอยง พ้อไปปลงชีวาฆ่ากิน อันทวงบำญาว่าจะเปนทอง
 กอบแก้วมุกมองไปหมดสิ้น ขออย่าทรงหลงกลอสูรินทร์ จะแ
 ดันทุกซ์เปล่าไม่เข้าที่ ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อขึ้น นวดนางด้ตามารศรี งวยยิงหลงเด่ห้อยสูรี เทว
 บังคมภูณัย ตั้งแต่พดัดพรากจากนิเวศน์ ท่องเที่ยวในเขตร
 บำใหญ่ เห็นสัตว์หลายอย่างในกลางไพร จามรีหมีใหญ่แดงเผือตาย
 ึ่งกระจงเลี้ยงผาน้ำสม ถึงบ้ำถึงตมมากหลาย โคกระทิง
 หมูบ้ำกวางทราย กิณพวรรณรายวิโดยวรรณ แต่ไร ๆ ไม่
 เคยเห็นเช่นนี้ กวางประเดวีสุเด็คดีทุกดั่งสัตว์พ์ ได้มาจะได้
 สมวันรมย์ควัน แม้มิได้จะศัลยักรรแตร้งครวญ แม้ได้เป
 ี้ยงเล่นที่กลางบ้ำ เมื่อกลับสู่ภาวาจะไว้ส่วน ถึงอย่างไรได้
 หนึ่งทีนั้นนวด มาบูนั่งก็จะชวนภิรมย์ใจ ถ้าแม้ว่าทรงศักดิ์ยั
 วิกน่อง จงโปรดตามกวางทองทีน่องใคร แม้มิได้กวางทองที่ค้องใจ
 ขอทูลตาภูณัยกตัญใจตาย ฯ โอด ๑๒ คำ ฯ

๑ เมื่อขึ้น พระภูณ์ปลอบประโคมโฉมฉาย ทราบว่ากุมภกันท์
 อันแรงร้าย แตร้งแปลงกายด้วยมายา ขรอยเทเวศร์ศักดิ์ดีทรี
 มาดัดจิตรนั้นน่องเสนา ให้พระวหง์เด่ห้อยสูรา เพราะยักษา

ถึงที่จะวายปรมาณ คิดแต่จึ่งจับศรัทรวง ฤทธิรงค์สามารถอาหาญ
เจ้าลักษณณ์พิจะไปคงไม่นาน ขอฝากเขาวมาดย์ไว้จึ่งดี คอยระวัง
ดังตามองดู บึงกันสัตว์หมุยกับชี ว่าพลางทางตาเทวี จรด
รับตามทวงไป ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อ นั้น • มารัจผู้มี อชฌมาไศรย แดเห็น พระองค์ผู้ทรง
ไชย เสด็จจรดไล่ตามมา แก่งท่าผยของ ลำพองแผ่น โดดเด่น
เวียงร้องก้องป่า เดิน พ้อภวนัย ไคดคตา จาก น้ำคำดาพนาดี ฯ
เชิดฉาน ๕ คำ ฯ

๑ เมื่อ นั้น พระรฆวนษ์ทรงสัตว์สัตว์ที่มี ค้อยตาม สัตว์รณ
มฤคี้ เข้าที่ป่าชฎดังตคน ครั้นจะดักจับเปนเห็นไม่ได้ ครั้นจะ
ตาม ค่อยไปไม่เปนผล จึ่งจับ ศรัทธาฤทธิรณ ภูวดดักพาดแดงไป ฯ
เชิดฉิ่ง ๕ คำ ฯ

๑ เมื่อ นั้น มารัจขุน ยักษ์แทบตักษัย ต้องศรั พระองค์ผู้
ทรงไชย กตัญรูปกตัญญูไปเปน อย่างมาร ฯ วั ๒ คำ ฯ

๑ แล้วจึ่งเสร์เสร์งสังเสียง ถ้อยคำดำเนียงอ่อนหวาน คด้าย
เสียง องค์พระอวตาร เรียบลักษณณ์ผู้ชาญฤทธา ช่วยพิ ด้วยเกิด
นะน้องแก้ว พึ่งจะตายเสียแล้วที่กตางป่า ตัวพิเสียงที่อสุรา มันจะ
เช่นฆ่าวายปรมาณ พุดเสร์จ้ำเื่องไผเนศร์ ดู พระราเมศวร์มหาสาร

ยกมือประนมมนัสการ ข้าแต่ขอคาร จักรกรี ขอประทานโทษา
ที่ข้าผิด ทรงฤทธิอย่ากรวยักษ์ ตัวข้าจำใจในครั้งนี้ จึงทำ
ท้วงที่มารยา ขาคินนี้มีกรรมทำได้ ขอแก้ตัวใหม่ขาคินา ว่าพดาง
ทางกอดพระบาทา อตุราสุดสิ้นชั่ววัน ๑ โอด ๓๐ คำ ๑

๑ เมื่อ^{นี้}นั้น องค์พระบรมราชรังสรรค์ ฟังมารัจจรำรำพรรณ
ทรงธรรมให้คิดเมตตา ขาคินอตุรคิตคิด กลับจิตรเห็นโทษโทษา
ตัวเราไม่ผูกเวรฯ จงไปฟากฟ้าให้สบาย ๑ ๔ คำ ๑

บริบท ๑ พอขาดคำดำรัสพระทรงศักดิ์ อันซำคัพยักก็พลันหาย
กลายเป็นเทวณพรณราย ลูก^{นี้}ชนถวายอัญชุตี้ ๑ วั ๒ คำ ๑

๑ เห็นมารัจจกลายเป็นเทพบุตร พระทรงครุฑปลีเปรมเกษมศรี
จะสิ้นเวรากัน ครานี้ จงเป็นคู่ชู้ต่อไป ๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อ^{นี้}นั้น มารัจจเทวาอัสมาไครย อภิวัตน์แทบบาทภูณัย
แล้วเหาะไปสวรรค์ชั้นฟ้า ๑ เขต ๒ คำ ๑

๑ เมื่อ^{นี้}นั้น พระบรมบิดา^{นี้}นาถา เสร็จตั้งมารัจจเทวา จึงค่อย
ย่างบาทาคำเนิน ๑ ๒ คำ ๑

ชมดงใน ๑ พระเสด็จเสร็จไปในแนวป่า เตียบดัดภูษาเขาเขิน
ชมพรรณมิ่งไม้ไพรเพดิน ตามเนินแนวห้วยกรวยธาร ถ้าแม่มี
เวดาจะพาเจ้า ยุพเยาว์มาเล่นตำหนาน เก็บดวงมาตักคู้บ้าน
พอให้ตำรายฤดี จะเก็บผลไม้ดั่งหอม หวานหอมมาให้มาร ศรี
แล้วชวนพักผ่อนอินทรีย์ ในที่ร่มไม้ไพรวัน ๑ ๖ คำ ๑

ร้าย ๐ ครั้นเห็นตัวนั้นยื่น ย่ำ จวนคำสิ้นแสงสุริย์ฉิน จึงรีบ
 เด็ดจ้าวจัด มุ่งตรงสู่บรรณศาลา ๑ เขต ๒ คำ ๑

๐ มาจะกล่าวบทไป ถึงองค์อรรคเรศร์เด่นหา ได้ยินเสียง
 ยักษ์มารยา เรียกพระอนชาฤทธิรงค์ จึงดำรัสตรัสแก่พระลักษมณ์
 น้องรักอย่ามัวคิดถึงหญิง จงรีบไป ตาม พระจักรพงษ์ ช่วย
 พระองค์ให้รอดอันตราย ๑ ๔ คำ ๑

๐ เมื่อ นั้น พระลักษมณ์ ทูลตอบโฉมฉาย อันว่า พระองค์
 พงษ์นารายณ์ ไม่มีเลย จะพ่ายฝีมือ ยักษ์ ทั้ง ไตรโลก ทหาร
 ชาญชนะ ไม่สู้พระอวตารหาญหัก ถึงแม้เทวดารักษ์ จะต่อสู้
 ทรงศักดิ์นั้นไม่มี องค์พระเชษฐาบัญชาไว้ มิให้น้องห่างไกล
 มารศรี คอยระวังเดห์กอดอสูร พระพี่นางอย่าห่วงแคลงฤทัย ๑
 ๖ คำ ๑

๐ เมื่อ นั้น นางสดา นารีศรีได้ ได้ฟังคั่งแน่นใจ อวไทย
 จึงตอบองค์พระลักษมณ์ รู้แล้วว่า องค์พระเชษฐา เรียกหา
 ได้ยินแน่ประจักษ์ กระนั้นฤๅอนุชาว่าจงรัก ปลดปล่อยให้ยักษ์ฆ่าได้
 ตั้งใจปอง เหมือนได้คึกนักคดขบถไว้ ถึงยามภัย ชับเขี้ยวไม่เกี้ยว
 ข้อง เดี่ยวแรงพระเชษฐาเมตตา น้อง อนุชาไม่ต้องกตัญญู ชรอย
 จะกลับเห็นเป็นโอกาส ภูณดาตเคียวคดนำอสูร เธอจะคิดอย่างไร
 เราไม่รู้ แต่นี้ไม่ขออยู่ดูหน้ากัน เรามีใช้หญิงแพศยา

ถึงแม้พระภักดาจะขาดัญ ย่อมมาพบเกี่ยวพาดพันวัน เราไม่ผันผวน
ใจไปนำภา ๑ ๑๐ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น พระดักษณณ์ พังคำ ร่ำว่า ชดเนตร์คดอ คดของ
นองตา จึงทูลนางดีดานารี อันองค์สมเด็จพระพินาง ข้า
วางไว้เหนือเกษี นับถือเหมือน อย่างชนนี้ ๐ ควรถูกเทวี่ช่าง
หาความ ครั้นจะตอบ แก่ไขก็ไม่ควร ๐ คุประหนึ่ง ตามถวน
หยาบหยาม ถึงจะตรัสคำหิ นิตก็ ตาม ข้ามิได้เดวทรมถึง
เช่นนั้น พังคำเทวี่ที่ แด้งว่า เหมือนต้อง ศร อูราแทบแตกถัน
ขอปวง ขวากษ์ไพรวัน ทั่วกัน จงเป็นทักขิพยาน ข้ามิได้ ตั้งจิต
คิดคด ถือ รับตั้ง ทรง ยศมหาสาร ๐ คอยนั่ง ระวังเยาวยมาดย์ แต่
นางคราญกลับ ทรง พระโกธรา จำใจ ไปตาม เทวี่ใช้ ข้าขอ
ฝากเทพไทย ให้รักษา ว่า พนางบังคมนางดีดา ดีดา รับออก
นอกกุฎี ๑ เชิด ๑๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น ฝ่ายท้าวทศภักตร์ ยักษ์ เห็น พระดักษณณ์ไปพัน
กัณินดี อสุรเจ้าแฉ่ง แผลงกาย ๑ ๐ ๒ คำ ๑

ตามเล่า ๐ กลายเป็นโยคีขี้บ่า ๐ ๒ คำ ๑
ทรงรู่หำประจำพรณราย ๐ ๒ คำ ๑

๐ พิศโฉมอรไทยวิไลดักษณณ์ ๐ ๒ คำ ๑
ดวงภักตร์ดังดวงจันทร์ ๐ ๒ คำ ๑

พาพ แดงแซ่ม แก้ม คังมา ตัดดีอ่อน เกษางามกว่าศิราภรณ์ ชนง
ก่งยั้ง ศร ฤทธิรงค์ พิศกันเทียบ ดวงประทุมมา หัตถ์กร ข่อน
นำพิศวง เหวกตมตมด้วยระทวยทรง งามด้าอ่อนงค์ในดงกา ถึง
ในเมืองแมน แคนสวรรค์ จะหารูปเทียมทั้นนั้นสุดหา ยิ่งพิศยิ่งเพดิน
จำเริญตา ยักขายืนจ้องมองเมียง ๆ ๘ คำ ๆ

ร่าย ๑ รูปโฉมได้ชมตมใจ ยังมีได้ฟัง คำน้ำเต๋ียง คิดพลาง
ทางชั้นสู่ระเมียง ยืนนิ่งดูเนียงดูยู่ ๆ เต็มอเถร ๒ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น นวดนางด้ตามารศรี บังคม คัด อัญเชิญโยคี นั้ง
ที่เหนืออาสน์ โอพาร์ ไฉน พระเปนเจ้าฤาษี มาที่อรัญ รวบ่า
สิ่งไรประสงค์จงกล่าวมา จะถวายพระดีชานักธรรม ๆ ๔ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น ท้าวราพนาสูรวังสัตว์ร์ค ตอบว่า ข้ามาในไพรวัน
เดินผ่านหน้าบรรณคำดา มองเห็น ตัวเจ้าเขาวมาดย์ ข้าคิดดั่งสาร
เปนหนักหนา นวดตของผ่องภักตร์ ถักขณา ไม่ควรมาเวดิร้าง
อยู่กลางไพร ตัวเราเมตตาจะพาเจ้า เข้าไปดงการุญใหญ่ อันองค์
พญามารชาญไชย ฤทธิโยบอ้อมอวรี คงถนอมกต้อม เกดยง
เต๋ยงเจ้า นางเยาว์ให้ตม คักคักศรี เปนคู่ช ทุกทิจวารตรี เจ้า
จะว่าประการใด ๆ ๘ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น นางด้ตานารีศรีได้ ได้ฟังจึงพูดตอบไป พุดไฉน
เช่น น พระอาจารย์ ข้านี้เปนบาทบริจา พระจอมอัยยยามหาสาร

อันจะพาเข้าไปในกรุงมาร ใ้การขององค์พระทรงพรต อันหญิง
ที่ทั้งสาม เปนสัตว์ชั่วช้าต่ำห่อ ตัวข้าภักดีไม่มีดัด ในพระองค์
ทรงยศผู้ภรรดา ๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อเห็น ฤษัจำแดงแต้รังว่า นวดนางเกิดยงเกลาเด่าภา
ไม่ควร อยู่กลางบ้านนาคร ควรแต่อยู่ปราสาทฐาน ทามกลาง
บริวารสโมสร เปนขวัญตาพญาธิบดีกร เชอ คงยก ย่องห่ออนดา
นงควาญ ทศเคียรสุวรรณทรงยศ งามดออย่างชายชาติทหาร อัน
ฤษัสามเษวมาดย์ ไม่ทันเทียบเปรียบปานพญาธิบดี ๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อเห็น ตีดาพิโรธโกรธหนัก ควรฤาพระดีทามาชวนชัก
ให้ทั้งพระหิรัญษัจักรกร เปน นักรรรม์ควรที่จะสอน รรรม์ มา
เปน ตีอกุมภันท์ น้าบดดี ยังมีได้เคยเห็นเคยเช่นนี้ พระมุนี
เห็นผิดเปนชอบไป ๑ ๕ คำ ๑

๑ เมื่อเห็น ทศกรรฐ์จึงแจ้งแถลงไข เรามีใ้ฤษัชี้ไพร
จะบอกอโรไทย ตามตรง เรา็นคือว่าพญาราพนั บำราบไตรโลกดั่ง
ประดงค์ เปนใหญ่ในบรมพรหมพงษ์ เพราะความรักโฉมยงจึง
แปดงมา ๑ ๕ คำ ๑

ติดากระทุ้ม ๑ พอได้ ประดับพบภักตร์ ผู้กจิตร คิตรักเปน
หนักหนา ขอเชิญ ดาวดวงวรรค์ ขวัญฟ้า เข้าไปดงกาธานี้ จะ
อาไ้โดยไปไ้แก่ผัวเก่า ฤษัฤาจะเท่าเทียมพี่ แม้เจ้า ราม ตามติด

ถึงบุรี ที่จะต่างชีวิตให้ ม้วยมรณ ที่จะรักใคร่ใคร่ไม่รู้หาย
ไม่วางวายสมัคตโมสร คำเข้าเฝ้าระวิงบังอร มีให้นันท
ลักพิริบตา ๑ ๖ คำ ๑

ร้อย ๑ เมื่อนั้น นางผู้ตาตอบถ้อยยักขา ตัวท่านโง่เขลา
เบาปัญญา จึงกล้ามาพูดเหมือนเช่นนี้ อันองค์สมเด็จพระวราเมศวร
ภษาเทศเกริกทั่วทุกราช เทวามนุษย์ดุจดารา ไม่รู้พระจักรกริอุดดาร
สรอยท่าน ถึงพรหมลิขิต จึงคิดวิปริตเหิมหาย ถึงที่ชีวิตจะ
วายปราน จึงก่อการทุจริตผิดทางธรรม จะถอนเขี้ยวพญาราชผู้
จะถอนเล็บสัณฐานแข็งขัน จะจับตัวนาคา มาถอนฟัน จะเด็ดดวง
สุริยจันทร์ จากอัมพร จะทำการเหี้ยมเห็นดั่งว่า ที่จะดักขายา
พระทรงศรี พระจะตามสังหาร ราษฎรน้อย ให้ม้วยมรณดังไฟ
บรรลัยโดยกัลป์ ๑ ๓๐ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น ทศเคี้ยวโกรธากายาตั้ง ขวนคี่ ๆ แล้วไม่ไป
ด้วยกัน ก็จะได้กัน นวดจันทร์ไปบัดนี้ ว่าพลงทางจับหัดกา
กรตระหวัด กัดยาเดนิมศรี จะร้องกรีดหวัดโยนระเทว อันสามี่
ของนางอยู่กลางไพร อย่างตะโกนเดยเนียงเสียงแห่งเปด้า จะ
ไต่ยีนเสียงเจ้านั้นหาไม่ ว่าพลงทางอุ้มอรไทย รีบไป
ในป่าอาวัญ ๑ ราว แล้วเชิด ๖ คำ

จบชุดผู้ตาหาย

